

4357

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΑΧΜΕΤ ΧΑΣΙΜ

ΑΗΜΕΓ ΗΑΣΙΜ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : ΒΑΣΙΛΗ ΚΑΣΑΠΙΑΚΗ

Με πρόλογο του μεταφραστή, και με ένα
περτράιτο του ποιητή

ΠΟΛΗ

ΕΚΔΟΣΗ «ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ»

1932

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΑΧΜΕΤ ΧΑΣΙΜ

ΑΗΜΕΤ ΗΑΪΙΜ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : ΒΑΣΙΛΗ ΚΑΣΑΠΙΑΚΗ

Με πρόλογο του μεταφραστή, και με ένα
πορτραίτο του ποιητή

ΠΟΛΗ

ΕΚΔΟΣΗ «ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ»

1932

SISMANOGLIO
MEGARO

*Zannetme ki güldür ne de lâle
Ateş doludur, tutma, yanarsın,
Kazısında şu gülgün piyale...*

Ahmet Haşim

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ

Ο Αχμέτ Χασίμ. Ο μοναδικός εκπρόσωπος του συμβολισμού στην Τουρκική Ποίηση. Μυστικοπαθής, όνειροπέλος. Ο Τούρκος Βερλαίν. Σήμερα είναι κάπου σαραντσί-εν τώ χρονών. Γεννήθηκε στη Βαγδάτη όπου ο πατέρας του ήταν διοικητής. Σπούδασε στο Λύκειο του Γαλατᾶ Σερράϊ και κατέπι Οικονομολογία, λογαριάζοντας ίσως να μπη στα στελέχη του υπουργείου των Οικονομικών. Μά η αγάπη του προς τὸ Ὠραϊό, τὸν ἔχρισε καλλιτέχνη ποιητή. Αὐτὴ τὸν ἔφερε μιὰ μέρα καὶ σὴν ἔδρα τῆς Αἰσθητικῆς καὶ τῆς Ἱστορίας τῆς Τέχνης σὴν Ἀκαδημία τῶν Ὠραίων Τεχνῶν.

Ἐγραφε πεζὰ καὶ στίχους. Τὰ πεζὰ του Bize göre ("Ὅπως τὰ βλέπω) καὶ Gurebahane-i İskender (Τὸ ἄσυλο τῶν Λελεκιῶν) εἶνε κι' αὐτὰ μιὰ ποίηση χωρὶς μέτρα καὶ στίχους. Ποιητικὲς συλλογὲς ἔγραφε δύο : Gül Saatleri (Ὠρὲς τῆς Λίμνης) καὶ Piyale (Τὸ ποτήρι).

Πολὺ πρὶν γνωρίσω προσωπικὰ τὸν Ποιητὴ εἶχα διαβάσει τὰ τραγούδια του καὶ παρακαλεῖσθα στὸν ἐγκώριο τύπο τῆς κρίσεως ποὺ δημοσιεύονταν ἐπάνω στὸ ἔργο του. Οἱ τεχνοκρίτες τοῦ τόπου του χωρίστηκαν γιὰ τὸν σὲ δύο στρατέπεδα. Ἄλλοι τὸν ἀνεβάζαν στὰ οὐράνια κι' ἄλλοι τὸν κατακρήμνιζαν στὰ Τάρταρα.

Εἶνε ἀλήθεια πὸς ἓνας σχολαστικὸς νοῦς, αὐστηρὸς σχολιαστής, μπορεῖ νὰ βρῆ σὴν ποίηση τοῦ Χασίμ τελμηρότητες ἀσυχώρητες. Γλωσσικὲς καὶ τεχνικὲς. Γιατὶ ὁ Χασίμ δὲν ὑποτάσσεται σὲ καμμιά τακτικὴ ἀπὸ τῆς γνωστῆς. Εἶνε ὁ μουσικὸς πού, πετώντας νέτες καὶ περγαμηνές, χαῖδεύει ἀπαλὰ τὰ πλήκτρα τοῦ

ὄργανου, ἔτσι τέλεια ἄσκοπα, ὀδηγούμενος μονάχα ἀπὸ κάποιο συναίσθημα τῆς στιγμῆς, καὶ βγάζει μιὰν ὑπέροχη μουσικὴ μελωδία, θεία, ποὺ συγκινεῖ ὡς τὰ μεδούλια. Ὁ Ἀχμέτ Χασίμ δὲν εἶνε «γιά τὸ πολὺ κοινόν» ὅπως λένε. Γιὰ τοῦτο καὶ ἔχει τοὺς κατακριτὰς του. Τὸν κατηγοροῦν αὐτοὶ γὰ ἀκατάληπτο, σκοτεινὸ στὴν ἀπόδοση τῆς κεντρικῆς του ιδέας. Γιὰ νὰ τὸν ὀνομάσουν ποιητὴ τῆς Φύσης, ἄδικα ἀναζητοῦν τὴν πραγματικὴ φύση στὰ τραγούδια του. Διαβάζουν εἰκόνες λιμνῶν, τοπίων, πόλεων, καὶ τοὺς εἶνε ἀδύνατο νὰ συλλάβουν μὲ τὰ μάτια τὸ μέρος τῆς γῆς ὅπου βρίσκονται τὰ πρότυπα τῶν περιγραφῶν του.

Ὅμως ὁ Ἀχμέτ Χασίμ δὲν περιγράφει ὑποβάλλει. Ἡ φαντασία του, πλούσια, ἔχει μιὰν ἐκκεντρικὴν ιδιότητα: Δὲν εἶνε ἐντοπισμένη· ἀπλώνεται σ' ὀλόκληρη τὴ φύση. Αὐτὸς δὲν θὰ σοῦ πῆ: Νὰ μιὰ θύορφη γυναίκα. Τὰ μάτια της εἶνε μαῦρα ἢ γαλανὰ καὶ ξυπνοῦν μέσα μου τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν πόθο. Ἀλλὰ θὰ σοῦ παρουσιάσει τὸ γέννημα τῆς ἔμπνευσης του ἀρμονισμένο μὲ ἓνα μελαγχολικὸ ἠμίφωτο ἢ λουσμένο μὲ τὸ φῶς σ' ἓνα εὐθυμο περιβάλλο. Σ' ἑσένα μένει νὰ αἰσθανθῆς ἀνάλογη τὴ συγκίνηση ἀπὸ τὸ τραγούδι του. Τὸ τραγούδι του ποὺ εἶνε ἓνα, μὰ ποὺ παρουσιάζεται σὲ χίλια σχήματα καὶ σὲ μύριους τόνους. Ἄλλοτε πετᾷ καβέλλα στὰ φτερά του ὄνειρου. Ἄλλοτε γίνεται τὸ ἀντιφέγγισμα κάποιας ἀχτίδας: τὸ πέρνουμε γιὰ μπριλλάντι. Πιεὸ πέρα τυλίγεται μέσα στὶς δίπλες τῆς ἀορισίας: Τὸ νομίζουμε πὼς εἶνε γυναίκα πηλοφόρα. Καὶ μιὰ τὸ βλέπεις νὰ ἀλλάξη μορφή καὶ θέση καὶ νὰ βυθίζεται στ' ἄδυτα βάθια τοῦ πένου καὶ πάλι, ἀργότερα, νὰ περνάει σὰν μυρωμένο ἀγέρι, βάλαμο μέσα στὴν καρδιά. Ποιὸ ἀπὸ ὅλα εἶνε ὡραῖο; Ἀδύνατο νὰ ὑπάρχη ἀπάντηση στὴν ἐρώτηση αὐτή.

Στὴν ποίηση τοῦ Χασίμ δυὸ στοιχεῖα κυριαρχοῦν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη: Χρῶμα καὶ ἀρμονία. Γιατὸν ἡ ποίηση δὲν μᾶς μαθαίνει κἄτι, μᾶς κάνει νὰ αἰσθανθοῦμε αὐτὸ τὸ κἄτι. Δὲν παραδέχεται μοχλὸ στὴν Ποίηση τὴν ιδέα· ἀλλὰ τὴ φόρμα, ἀλλὰ τὸ ρυθμὸ. Εἶπε κάπου ὁ Πῶλ Βαλερύ: Ὁ πεζὸς λόγος εἶνε τὸ βᾶδισμα, ἡ Ποίηση εἶνε ὁ χορὸς. Στὸ βᾶδισμα τὰ πόδια δουλεύουν γιὰ κάποιο σκοπὸ. Στὸ χορὸ δουλεύουν ἄσκοπα, μόνο γιὰ μιὰ εὐχαρίστηση. Τέτοια εἶνε καὶ τὰ τραγούδια τοῦ Χασίμ. Ὁ χορὸς τῆς πεταλούδας-ψυχῆς ἐπάνω στὰ λουλούδια τοῦ κήπου τῆς Εὐμορφιάς.

Εἶνε πρόδηλη ἡ ἀδυναμία τοῦ ποιητῆ τῶν «Ἐρῶν τῆς Λίμνης» καὶ τοῦ «Πιαλέ» πρὸς τὸ συμβολισμό. Ὁπαδὸς τῆς σχολῆς τῶν Βερλαίν, τῶν Μαλλαρμέ, τῶν Ἀνρὺ ντε Ρενιέ, τοῦ Μα-

ρεὰς λάτρης, ἀκολουθεῖ τὸ ποιητικὸ δόγμα τῶν μεγάλων δασκάλων του. Ποιὸς δὲν ξαίρει τοὺς στίχους] τοῦ Βερλαίν γιὰ τὴν Ποίηση:

Rien de plus cher que la chanson grise
où l'Indécis au Précis se joint...

Καὶ παρακάτω:

Car nous voulons la nuance encore,
pas la couleur, rien que la nuance...
...De la musique encore et toujours!
Que ton vers soit la chose envolée
qu'on sent qui fuit d'une âme en allée
vers d'autres cieux et d'autres amours.

Ὁ Ἀχμέτ Χασίμ ἔτσι τὴν θέλει] τὴν ποιητικὴ Τέχνη: ἐνόραση τῆς ζωῆς διὰ μέσου τοῦ ὄνειρου. Τὸ Ἀβέβαιο μὲ τὸ Θετικὸ. Τὶ ἄλλο ἀπὸ ἓνα «Πιστεύω» τῆς Τέχνης του εἶνε τὸ παρακάτω τετράστιχο ὅπου σὰν ἄλλος ὁμολογητὴς μιλεῖ γιὰ τὴν Ποίηση, τὴ δική του Ποίηση:

Nasil istersen öyle dinle. Bakın:
dalların zervesindeyiz ancak;
Yarı yoldan ziyade mahe yakın,
yarı yoldan ziyade yerden uzak.

(Βλέπε μετάφρ. «Μισὸς δρόμος»)

Κανένα ποιητικὸ κομμάτι δὲν πολεμήθηκε ἢ δὲν ἐπαινέθηκε τόσο πεισματῶδικα ὅσο τὸ τετράστιχο αὐτό. Ἐνας ὀλόκληρος φιλολογικὸς κόσμος—ὁ παληὸς—ξαφνίστηκε γιὰ τὸ τόλμημα καὶ σὰν πεισματωμένος διερωτῶνταν κ' ἔσπανε τὸ κεφάλι του νὰ βρῆ ποὺ βρίσκεται αὐτὸ τό:

Yarı yoldan ziyade mahe yakın
Yarı yoldan ziyade yerden uzak.

Αὐτὸ τὸ αἰώρισμα, τὸ ἀσταθές καὶ ἀβέβαιο, εἶνε τὸ νανούρισμα ποὺ σιγοτραγουδοῦνε στὴν ψυχὴ τοῦ ἀναγνώστη οἱ μουσικώτατοι στίχοι τοῦ Τούρκου συμβολίστα.

Παρακολουθεῖτε τὴ σκέψη του: Σοῦ γράφουν, λέγει τάχα, ἓνα ποίημα γιὰ μιὰ γυναίκα. Σοῦ μιλοῦν γιὰ τὴν ὀμορφιά της: τὰ μάτια της, τὰ μαλλιά της, τὴν κορμοστασιά της, τὴ φωνή της. Ἡ ζουγραφία τῆς γυναίκα; αὐτῆς ἀποτυπώνεται στὴ φαν-

τασία σου. Τὸ ποίημα—τὸ ποίημα τῶν ἄλλων—πέτυχε τὸ σκοπὸ του. Ἐλα νὰ δοῦμε τώρα. Σοῦ ἄρесе; Ἄν σὲ βρῆ διατεθιμένο γιὰ μιὰ τέτοια γυναικεία καλλονή, πάει καλά. Ἄλλῳς, χαμένος ὁ κέπος. Δὲν ἐγεφυρώθηκε ἡ ἀπόσταση μεταξὺ ποιήματος καὶ ἀναγνώστη κ' ἔτσι δὲν σοῦ ἄρесе τὸ ποίημα, τὸ ὁποῖο—νὰ δῆς τί παράδοξο!—θὰ τύχει νάρεση σὲ ἄλλους. Ἐρχεται τώρα ὁ συμβολιστής. Αὐτὸς δὲν περιγράφει. Ὑποβάλλει, κερνᾷ. Τὸ ποίημα του εἶνε τὸ πέπλο ποὺ σκεπάζει τὸ ἀντικείμενο μὲ τὸ ὁποῖο θέλει νὰ σὲ συγκινήση. Τὸ πέπλο εἶνε τὸ συναρμόνισμα τοῦ περιβάλλοντος μὲ τὸ περιβαλλόμενο. Τὸ πέπλο ἀφίνει μόλις νὰ διαφαίνονται μερικὲς γραμμὲς. Τὸ σῶμα γίνεται σκιά, ἡ ζουγραφία γίνεται σκῆδιο. Ὁ ποιητὴς θὰ σοῦ περιποιηθῆ ὅσο μπορεῖ τὸ μέσο του αὐτό, θὰ σοῦ προετοιμάσῃ γιὰ τὸ ταξίδι τῆς φαντασίας. Ποῦ θὰ βρισκεται τὸ τέρμα; Στὴ γυναῖκα; Ἐ, λοιπόν, θὰ ἐνεραματισθῆς τῆ γυναῖκα ὅπως ἐσὺ τῆ θέλεις καὶ σίγουρα θὰ σοῦ ἀρέσει ἡ εἰκόνα ποὺ ἐπλασε ὁ νοῦς σου. Ὡὰ σοῦ ἀρέσει καὶ τὸ ποίημα τὸ ὁποῖον ὅμως δὲ στάθηκε παρὰ ἓνα μέσο.

Τέτοιες σκέψεις, πλατύτερες ὅμως καὶ ἀναλυτικώτερες, βρίσκει κανεὶς στὸν πρόλογο τῆς δευτέρας ποιητικῆς συλλογῆς τοῦ Χασίμ, στὸν «Πιαλέ» (τὸ ποτήρι) λέξη περσικὴ ποὺ ἔχει στενώτατη ἐτυμολογικὴ συγγένεια μὲ τὴ δική μας «φιάλη». Πιαλέ εἶνε τὸ κύπελλο, τὸ κροντήρι, κυριώτατο σκεῦος κάθε ἀρχαϊκοῦ δείπνου. Ὁ ποιητὴς μὲ τὸ κροντήρι αὐτὸ (μεταφρ. ἀρ. 1) μᾶς κερνᾷ τὸ γλυκὸ κρασί τῆς Ἀγάπης καὶ τοῦ Ὁραίου. Ὡὰ μᾶς ρίξει σὲ μιὰν ἐκστατικὴ μέθη: τὴ μέθη τῆς ποίησης. Τὸ τρελλὸ μεθύσι ποὺ δοκίμασε κ' ὁ μεγαλείτερος τῶν Τούρκων κλασικῶν ποιητῶν ὁ Φουζουλῆ, συμπατριώτης τοῦ Χασίμ, ἀφοῦ κ' αὐτὸς γεννήθηκε ὅπως κ' ἐκεῖνος στὴ Βαγδάτη.

Ἀπὸ τὴν ποίηση του λοιπὸν δὲν θὰ διδαχθοῦμε· θὰ νοιώσουμε. Ὅριστε, π. χ. μιὰ φουρτουνιασμένη θάλασσα. (βλ. μετάφραση ἀρ. 5). Ἄν ὁ ποιητὴς μᾶς τὴν περιγράψῃ μόνο, τί ἀξίζει; Ὁ Χασίμ ζητεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ μέσα στὸ βουγγητὸ τῶν κυμάτων ἓνα μεγάλο ἐρωτηματικὸ «γιατί;» Παράθετω ἐδῶ τὸ δεῦτερο τετράστιχο τοῦ κομματιοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τὸ πρωτότυπο. Ἄς ἐντυφῆσουν οἱ γνῶσται τῆς γλώσσας τοῦ τέπου:

Güya sorar sevhiline bahri nalegîr;
Olmak, neden, neşibi mezelette bir esir,
bihad iken sema gibi, firuze fam iken,
bir cilvegâh encumlerzâni şâm iken?

Ὅλοι μας βλέπουμε λελέκια. Ποιὸς ὅμως πέτυχε καλλίτερη εἰκόνα πελαργῶν ἀραδιασμένων στὴν ἀκροποταμιά, νὰ λούζονται στὸ μάγο φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, καὶ ποιὸς ἐννοίωσε, ἢ κάλλιο φαντάσθηκε νὰ ποῦμε, τὴ σκέψη τῶν ἀψηλοπόδαρων αὐτῶν λευκοπούλιων στὴν μαγικὴν ἐκείνην ὥρα τῆς νυχτιᾶς; (βλ. μετάφραση ἀρ. 6).

Ἡ ἀγάπη του, ἡ μεγάλη προτίμηση τοῦ μοναδικοῦ Τούρκου συμβολιστοῦ, εἶνε στὸ φεγγάρι, στὸ χλωμὸ χρυσοκάντηλο τῶν καλῆνιων αὐγουστιάτικων νυχτῶν. Ὅλα γύρω. ζωντανὰ καὶ ἀψυχα, δέντρα καὶ βουνὰ καὶ πουλιὰ—ὦ πρό πάντων τὰ πουλιὰ—καὶ λίμνες καὶ στερέωμα καὶ κῆποι καὶ σπήτια καὶ ἄνθρωποι, ὅλα παίρνουν κάτι ἀπὸ τὸ γλυκὸ μαζὺ καὶ μυστηριακὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Νὰ μιὰ «πανσέληνος» (βλ. μετάφραση ἀρ. 13) ποὺ θὰ τὴ ζήλευε κ' ὁ πῶς δυνατὸς χρωστήρας γιὰ τὴ δύναμη τῆς χρωματοσύνθεσης, μὰ ποῦ, σύμφωνα πάντα μὲ τὴν ιδιόρρυθμη ποιητικὴ τακτικὴ τοῦ Χασίμ, σοῦ ξυπνᾷ καὶ ἄλλα παράξενα κ' ἀνομολόγητα συναισθήματα. Ἄλλοῦ, (βλ. μετάφραση ἀρ. 15) τὸ λεπτὸ σὰν ἀργυρὲς τρέσσε φῶς τοῦ φεγγαριοῦ μαζεύεται πάνου σταλαβάστρινα μπράτσα καὶ στά ὄνειρένια κρινοχέρια τῶν αἰθέριων προσφιλῶν θεῶν τῆς ἐμπνευσης του. Κι' ἄλλοτες πάλι, τὸ θέλει νὰ κερνᾷ διῦλισμένο ὀλοκάθαρο χρυσάφι μέσα σὲ φαρφουρένια λευκὰ βάζα ἀραδειασμένα στὸ ἀκρογιάλι, καὶ τὰ βάζα αὐτὰ δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ λευκοπούλια! (βλ. μετάφρ. ἀρ. 8).

«Ὁ πόνος μου εἶνε ἓνας δρόμος μοναχικὸς
»φεγγαρέλουστος, ποὺ σχίζει μιὰ σκοτεινὴ
»δενδροστοιχία.
»Στὴ σκοτεινὴ νύχτα τοῦ βιβλίου αὐτοῦ,
»ὦ ἀναγνώστη, γιὰ σένα ἔρρανα χάμου
»τὸ φεγγαρίσιο φῶς».

Οἱ στίχοι αὐτοὶ εἶνε ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Χασίμ στὸ «Ποίημα τῆς Σελήνης» Şir'i kamer τῆς συλλογῆς «Πιαλέ», ἓνα ἀπὸ τὰ νεανικὰ ἔργα του, πολὺ δυνατὸ, ποὺ διακρίνεται γιὰ τὸν τεχνικὸ του πλεῦτο, καὶ ποὺ χάρισε στὸν ποιητὴ τὴ θέση ποὺ κατέχει σήμερα στὴν Τουρκικὴ λογοτεχνία.

Ὁ Ἀχμέτ Χασίμ δὲν εἶνε ὁ συνθέτης μεγάλων ἐπικολυρικῶν παιάνων. Εἶνε ὁ ἥρεμος αὐλητὴς ποὺ δὲ βγάζει μὲ τὸ σουραῦλι του ἤχο φιλότερο ἀπὸ τὸ θρούισμα τῶν φύλλων. Ὁ Χασίμ δὲ γυρεύει στὸ μεγάλο τὴν εὐμορφία. Ἡ σμίλη του εἶνε ὑπομονετικιά, τὸ μάτι του δουλεύει σὰ μικροσκοπίο. Ρωλογάκια στολισμένα μὲ διαμαντέπατρες εἶνε τὰ τραγούδια του. Κ' ἔχουν τὴν

ὄψη τοῦ ψεύτικου μπιμπελω καὶ τὸ «μὴ μοῦ ἄπτου» τοῦ μεθυ-
στικοῦ ρόδου ποὺ μέλις τὸ βασανίσαις στίς παλάμες σου θὰ μαδή-
σουν τὰ πέταλλα του. Γιὰ τοῦτο, πρέπει νὰ ὁμολογήσω, πὼς μὲ
ὄλη τὴ μακρὰ μου πείρα ποὺ ἀπόκτησα ἀπάνω σὲ τέτοια δου-
λειά, καταγινόμενος ἀπὸ χρόνια στὴ μετάφραση τῆς Τουρκικῆς
λογοτεχνικῆς παραγωγῆς, μὲ τὰ τραγούδια τοῦ Χασίμ βρέθηκα
μπρὸς σ' ἓνα σοβαρὸ δίλημμα: Ἐὰν τὰ μετάφραζα κυνηγώντας
τὴν ιδέα ἢ τὴ μορφή; Σὲ κάθε ἄλλη περίπτωση ἓνας εὐσυνείδη-
τος μεταφραστὴς κάνει τὸ πρῶτο, γιατί εἶνε καὶ τὸ κυριώτερο
προσὸν τῆς μετάφρασης. Στὴν περίπτωση ὅμως αὐτὴ ἔβαλα μπρὸς
τὴ μορφή τοῦ τραγουδιοῦ, καὶ κράτησα σὲ δεύτερη μοῖρα τὴν
πεζὴν ιδέα. Μοῦ φαίνεται πὼς ἀκολούθησα τὸ σοφώτερο δρόμο.
Καὶ ἔχω τὴν ταπεινὴν ἀντίληψη πὼς τραγούδια σὰν τοῦ Χασίμ
χάνουν πολὺ στὴν πεζὴν μετάφραση, ἀφοῦ τὸ κυριώτερο συστα-
τικὸ τοῦ πρωτοτύπου τους εἶνε ἡ μουσικὴ καὶ ὁ ρυθμὸς.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΣΑΠΑΚΗΣ

ΣΗΜ. — Τραγούδια τοῦ Χασίμ μετεφράσθησαν καὶ στὰ γερ-
μανικά — πεζὴ μετάφραση — ἀπὸ τὸν Dr H. W. DUDA, ὁ ὁποῖος
προτάσσει καὶ μακρὰν μελέτη γιὰ τὴν Ποίηση τοῦ Τούρκου
συμβολιστοῦ.

Πολλὰ κομμάτια ἀπὸ τὶς μεταφράσεις μου αὐτὲς ἔχουν
δημοσιευθῆ σὲ Ἡμερολόγια τῆς Πόλης 1927 καὶ 1928, στο περιο-
δικὸ «Ἀνεξάρτητος» 1927 καὶ στὴν «Πρωΐα» τῶν Ἀθηνῶν, μέσα
σὲ πραγματεία τοῦ κ. Μπαστιᾶ γιὰ τὸν Ποιητὴ. Στὸν τόμον
αὐτὸ βρίσκεται μεταφρασμένο κ' ἓνα ἀνέκδοτο τοῦ Α. Χασίμ,
μὲ τὸν τίτλο «Θύμηση».

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

«Ἐενοφερμένο τὸ κρασί, δικό μου τὸ ποτήρι»
Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΤΟ ΠΟΤΗΡΙ¹ (Piyale)

*Μὴ θαρρεῖς πὼς εἶνε ρόδο, μήτε κελίνο·
Φωτιά γεμάτο, καίει, μὴ τὸ κρατεῖς
τὸ λουλουδόμορφο ποτήρι ἐκεῖνο.*

*Ἄπὸ τῆ φλόγα αὐτῆ ἤπιε ὁ Φουζουλῆ
τοῦ τρελλοῦ μεθυσιοῦ του τὸ ἐλιξίρι
πὸν ἔνοιωσες στὴν Ποίηση κ' ἐσύ.*

*Καίονται ὅσοι πιοῦν ἀπ' τὸ κρονηῖρι
Γι' αὐτὸ κ' ἡ νύχτα τοῦ ἔρωτα γεμάτη
ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη στεναγμούς και θρήνο.*

*Φωτιά γεμάτο, καίει, μὴ τὸ κρατεῖς
τὸ λουλουδόμορφο ποτήρι ἐκεῖνο.*

(«Τὸ ποτήρι»)

ΘΥΜΗΣΗ²
(Tahattür)

*“Ένας κήπος περσικός... Ένα χαλάκι...
Τὸ κρασί τῆς λιμνοῦλας πυρωμένο θράκι.*

*᾽Ω πόσο εἶνε ἀπόψε ἡ βραδεῖα θλιμμένη.
Ἡ ματιά σου δὲ μοιάζει τῇ συνειθισμένη.*

*Πράσινος ὁ οὐρανός, κίτρινη ἡ γῆ, κοραλένια τὰ κλώνια.
Σ’ ἀναμνήσες ἐπάνω τους βυθισμένα τ’ ἀηδόνια.*

*Σὲ μᾶς μόνο μιᾶς θύμησης ἡ ἡδονὴ ἔχει μείνει
μέσ’ σὲ τοῦτον τὸν κόσμον ποὺ ὄλο ἰσκιώνει καὶ σβύνει.*

(Ἐνέκδοτο)

ΜΙΣΟΣ ΔΡΟΜΟΣ³
(Yarı yol)

*Κατάλαβέ το ὅπως κι’ ἂν θές. Γιὰ ἰδέες:
βρισκόμαστε στῶν κλάδων τὴν κορφή.
Πρὸς τὸ φεγγάρι πιὸ κοντὰ μισὸ δρόμο μαθές,
καὶ μισὸ δρόμο πιὸ μακρὰ ἀπ’ τὴ γῆ.*

*Αὐτὸ ποὺ ἀκοῦς ἀχὸς δὲν εἶνε ἀπὸ νερό,
εἶνε ἡ φωνὴ τῶν δέντρων, τῶν κλαριῶν.
Καὶ κάπου-κάπου στὸ νερὸ τὸ φῶς εἶνε τῶν ἀστεριῶν
ποὺ τρέχει μέσα στὴ νυχτιὰ μὲ ρίγος λαμπερό.*

(«Τὸ Ποτῆρι»)

ΚΛΙΜΑΚΑ⁴
(Merdiven)

Βαρεία-βαρεία θὰ τ' ἀνεβῆς αὐτὰ τὰ σκαλοπάτια,
ποδόγυρά σου ἠλιόχρωμα τοῦφε; τὰ φύλλα,
καὶ μιὰ στὸν οὐρανὸ θὰ ἰδῆς μὲ δακρυσμένα μάτια.
Ἴκτερος βάφει τὰ νερά... ἢ ὄψη σου σου θαμπώνει...
Ἴδὲς τὴν πορφύρα πὸν ἔβαλεν ἡ φύση, σὰ μουχράνει...

Αἶμα ἀπὸ ροδοπλήμμυρα στὸ χῶμα αἶμα στάζει,
Σὰν ὄρθιες φλόγες στὰ κλαδιὰ τὰ ματωμένα ἀηδόνια.
Τὰ νερὰ ἀνίψανε; Χαλκὸς τὸ μάγμαρο πῶς μοιάζει;
Μιὰ γλῶσσα μυστικὴ εἶνε αὐτὴ πὸν τὴν ψυχὴ πληρώνει.
Ἴδὲς τὴν πορφύρα πὸν ἔβαλεν ἡ φύση, σὰ μουχράνει...

(«Τὸ Ποτήρι»)

ΘΑΛΑΣΣΑ⁵
(Deniz)

Τὸ αὐτί σου ἂν πῆρε τὸν ἀχὸ πὸν βγίζουν ἀφρισμένα
τὰ κύματα, ὡς παλέβουνε στὰ πελαγίσια ἐρέβη,
ἔτσιωσες: τοῦ νεροῦ ἢ ψυχὴ μὲ βογγητὰ θλιμμένα
νὰ πῆ στὶς ξένοιαστες νυχτιὲς τὸν πόνο τῆς γυρεύει.

Λὲς τ' ἀκρογιάλια τῆς ρωτᾶ ἡ θάλασσα κλαψιάρα:
— «Σκλάβο γιατί ἐδῶ χαμηλὰ νὰ εἶμαι ἀποριχμένη
μιὰ κ' εἶμαι σὰν τὸν οὐρανὸν ἀπέραντη, ἀπλωμένη,
μιὰ κ' ἔχω χρῶμα περουζὲ καὶ μέσα μου ἔχω πλέρια
τὴ μαγικὴ γλυκειὰ βραδεὶὰ καὶ τρέμουσε; τ' ἀστέρια!..»

(«Ἔδρες τῆς Δίμνης»)

ΛΕΛΕΚΙΑ ΣΤΟ ΣΕΛΗΝΟΦΩΣ⁶

(Mehtapta leylekler)

ΟΙ ΚΥΚΝΟΙ

Ἄράδα-ἀράδα στοῦ νεροῦ τὴν ἄκρη περιμένουν
στὸ μάγο φῶς τοῦ φεγγαριοῦ λουσμένα τὰ λελέκια.
Ἄπόψε μοιάζει ὁ οὐρανὸς μὲ ἀπέραντη μιὰ λίμνη
κ' ἀπανωθιὸ τῆς ἄπειρες πυγολαμπίδες, τ' ἄστρα.

»Γιατὶ δὲν πᾶνε κνηγοὶ στὴ μακρυνὴ αὐτὴ λίμνη;
»Σὰν ποιὰ πουλιὰ νὰ τρώων' αὐτὲς τίς φωτεινὲς ψυχούλες;»
Στὴ σκέψη τούτῃ δέσανε, θαρρεῖς, ψυχὴ καὶ βλέμμα
τ' ἀραδιαστὰ στὸ μάγο φῶς τοῦ φεγγαριοῦ λελέκια.
(«Ὠρες τῆς Δίμνης»)

SISMANOGLIO
MEGARO

ΟΙ ΚΥΚΝΟΙ⁷

(Kuğular)

Ἄτ'ραχα, μέσ' στὸ νερὸ, νὰ ἔρχονται ἀγάλια οἱ κύκνοι·
τερᾶστια φανερώματα φαντάζουν στὴ νυχτιὰ.
Καθίνας τὸ λευκόστηθο προεκταμένο δείχνει...
Κ' ἔρχονται οἱ κύκνοι ἀμ' ἄθυστος ἢ κἀθε τοὺς ματιὰ.
Λὲς καὶ γαλέρες μοιάζουνε κ' ἐλίοια φορτωμένες
ποὺ ἀπὸ τᾶστρα ἔρχονται κ' ἐκεῖ εἶνε σκαρωμένες.

(«Ὠρες τῆς Δίμνης»)

ΛΕΓΚΟΠΟΥΛΙΑ ΣΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ⁸
(Karanlıkta beyaz kuşlar)

Νὰ τὰ πουλιὰ, μέσ' στ' ἄγρια μοντόχρωμα σκοτάδια
λευκὰ κι' ἄσημοφτέρουγα φαντίζουν ὡς μαγνάδια :

Δὲς κίποιες ἄριες, ζωτικές, γεννήματα τῆς Πύλλιας,
κ' ἐξορισμένες στὴς σκιᾶς τὸ ζοφερὸ βασίλειο,
ὡς στερηθῆκαν μὲ τὸ φῶς τὸ λαμπερὸ τους ἥλιο,
βάλαν στὴν ἀκροθαλασιὰ τὰ φαρφουρένια βάζα
ὅπου τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ μαζεύουν στάλα-στάλα...

(«Ὁρες τῆς Ἀμνης»)

ΓΑΡΟΥΦΑΛΟ⁹
(Karanfil)

Τὰ χεῖλη τῆς καλῆς μου τῶχουν φέρει
φλογοσταλίδα τὸ γαρούφαλο. Τὸ ξέρει
ἢ ψυχὴ μου ἀπὸ τὸν πόνο πῶχει νοιάσει,

Σειρὰ ἢ νεκρὲς πεταλουδίτσες χίμου
τίς ἔχει ἢ φλόγινη εἰσὼδγὰ σκοτίσει.
Μαζύ τους πεταλούδα κ' ἢ καρδιά μου.

(«Τὸ ποτῆρι»)

ΒΡΑΔΥΝΗ ΕΠΙΘΥΜΙΑ ¹⁰
(Bir günün sonunda arzu)

Στῶν κουρασμένων μου ματιῶν τὰ βλέφαρα,
σὰν τὰ ρόδα ἢ αὐγούλα ἔχει ἀνθίση.
ρόδα ἀφθονα καὶ πιὸ παραπονιάρικα
ἀπὸ τὰ καλάμια ποὺ ἀργοκλαῖν στῆ δύση.
Τὶ κρῖμα ποὺ ἦ μέρα πίσω τους
ἔχει ροδίση !...

Ἄπὸ τοὺς χρυσοπύργους, πάλι, τὰ πουλιὰ
λὲν τὸ τραγοῦδι τῆς ζωῆς ποὺ νέα θάναε.
Μὰ τάχα εἶνε πουλιὰ τὰ ποὺ καθεβραδὺς
φεύγουν ἀπὸ τοὺς κόσμους μας καὶ πᾶνε...

Βράδυ, ᾧ ! βράδυ πάλι, βράδυ πάλι !
Μιά χρυσοκεντημένη ζώνη στ' ἀκρογιαλί
ἐπάνω ὁ οὐρανός, ξανθὸ πλοκάμι.
Βράδυ, ᾧ ! βράδυ πάλι, βράδυ πάλι !
Τὴν ὥρα αὐτῆ νᾶμουνα στὶς
ἀκρολημνιὲς ἕνα καλάμι !

(«Τὸ ποτῆρι»)

ΣΤΙΧΟΙ ΣΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΠΟΥ ΔΥΕΙ ¹¹
(Batan ayın kenarına satırlar)

Ἐνας Θεὸς πληγωμένος καὶ πλένει
τὶς λαβωματιῆς του στῆ θάλασσα,
μοιάζει τὸ φεγγάρι αὐτό, ποὺ ἀπόψε
μέσα στοῦ μεσονύχτιου τὰ νερὰ
λούζεται, καμαρώνει καὶ γελᾷ.

Κάπου-κάπου θαρρεῖς καὶ τὸ χέρι του
τῆ Σιγαλιὰ φοβερίζει,
ὅταν κάποια πουλιὰ προσκάλεῖ
στὰ νερὰ ποὺ γαλήνια κοιμοῦνται.
ᾠ ! τὰ πουλιὰ ποὺ τώρα ἔτσι ἀκίνητα
νανουρίζονται πᾶνου στὰ κύματα !

Μιᾶς τρελλῆς παννυχίδας τὰ χνάρια :
Σὰν ἀπὸ θεόρατο τόξο κι' ἀόρατο
πεταχτήμαν τὰ βελη—ἀντιφέγγισμα
ἐνοῦ κόσμου τρανοῦ μακρυνοῦ—
στὸ νερὸ στάζει πύρινο τὸ αἷμα
τοῦ λαμπρόβολου θείου κορμιοῦ.

(«ᾠδὲς τῆς Δίμνης»)

ΑΗΔΟΝΙ¹²
(Bülbül)

Στήν αὐγή ἑνὸς θλιμμένου φθινόπωρου
ὦ ! γιατί νὰ ἐπιμένεις, ἀηδόνι ;
Στῆς καρδιάς μας τοὺς κήτους ξεψύχησε,
πάει, τὸ ρόδο πὸν ψάλλεις, ἀηδόνι.

Τὸ ρόδο τώρα πλανιέται στὸν αἰθέρα
σ' ἄλλο φῶς χαραυγῆς, σ' ἄλλη μέρα...

(«Τὸ ποτῆρι»)

ΑΝΑΤΟΛΗ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ¹³
(Tulú' kamer)

Παράξενη ἀπολύθηκε στὸ κούφιο περιγιάλι
μιὰ ἀντάρα : θόρυβοι, κραυγὲς ἀνάκατες μὲ τρόμο.
"Όσα κρυμένα ἦταν πουλιά, στὴ λίμνη ἤλθαν περβάζι.

Γιατί στὰ ξάφνου αὐτὴ ἡ βοή, τάλάλασμα, ἡ τρομάρα ;
Πέρα, στὰ οὐρανοθέμελα, τὸ φλογερὸ τσεμπέρι
τοῦ φεγγαριοῦ, πὸν πρόβαλε τεράστιο, ἔχει ἀρχίση
νὰ πίνῃ ἀχόρταγα νερὸ τῆ δίψα του νὰ σβύση.

(«ᾠδὲς τῆς Λίμνης»)

ΑΥΓΗ¹⁴

(Sehar)

Στις άψηλές δειτροκορφές γειτόνισες του άπειρου,
σκικροῦν τὰ εφήμερα πουλιά του Ύπνου και του Ονειρου.

Το φως σαν πέπλα θ' άπλωθῆ στον ουρανό μας τώρα
και τὰ φτωχά θά σκλαβωθοῦν στῆς γῆς και τ' ουρανού τῆ χώρα.

Γιαυτό, και τὸν Αύγερινό ἢ ματιά τους φοβερίζει
κ' εἶν' στη ἢ φωνή τους ἢ έκφραση του Τέλους που εγγίζει.

(» Ωρες τῆς Δίμνης»)

Η ΠΟΛΗ ΕΚΕΙΝΗ¹⁵

(O belde)

Άφησε τὸ ανάλαφρο ἀεράκι
που φυσάει από τις θάλασσες
μὲ τὰ μαλλάκια σου νὰ παίξῃ.

Άν ἤξερες, τὶ ζωτικά πεντάμορφη εἶσαι
μὲ τὰ μελάγχολα νοσταλγικά σου μάτια
που καθρεφτίζουνε τὸ ἡλιοβασίλεμα...

Οὔτε σύ, μήτ' ἐγώ,
μηδὲ τὸ μούχρωμα τ' άποψινὸ
που άπλάνεται τῆς όμορφιάς σου στόλισμα,
οὔδὲ ἡ γαλήνια αὐτῆ γαλανοθάλασσα
που τῶν καύμῶν τῆς σκέψης ἔγινε λιμάνι
όχι δὲν εἴμαστε του κόσμου τούτου γνώριμοι
του κόσμου που δὲν ἔνοιωσε
τῆ θλίψη και τὸν πόνο.

Ἡ κοινωνία τούτη σήμερα,
σὰ μιὰν άχόρταγη όρεξη, σὰ βρωμερὸ ἕνα βλζμμα,
θωρεῖ σ' ἕένα μιὰν άπλή μονάχα γυναικοῦλα
και σ' ἕμένανε ζουρλὸν ἕνα παληανθρωπάκο,
άνήμπορη νὰ βρῆ κανένα σύμβολο,
σ' ἕένα και σ' ἕμένανε,
κι' οὔτε στο βράδυ αὐτὸ ἕνα θλιβοστάλαγμα,
μηδὲ στην ἡσυχῃ αὐτῆ θάλασσα νὰ βρῆ
μιανῆς φωτοτρεμούλας τὸ ανατρίχιασμα...

Ἐσύ, κ' Ἐγώ, κ' ἡ Θάλασσα
και τὸ βραδάκι αὐτὸ που ἄφωνο κι' άτάραχο
μαζεύει, λές, τὸ μῦρο τῆς ψυχῆς σου,
μαζουά,

ἀπὸ μιὰ πόλη ποὺ ἀγνοφαίνεται,
μέσ' στὸ γαλάζιον ἴσκιο,
ἔμειναμε μονάχοι, σὰν κατάδικοι
σ' αἰώνια ἐδῶ ἐξορία.

Ἡ πόλη ἐκεῖνη
στέκει στὰ σύνορα τῆς χώρας τοῦ ὄνειρου.
Τὸ βράδυ πάντα τὸ μουντὸ ἀπλωμένο ἐπάνω της
κ' ἡ θάλασσα στὰ πόδια της
ραντίζουσι στὶς ψυχὲς τῆς σιγαλιῆ τοῦ ἕπνου.
Κ' εἶνε ἡ γυνοῖκες, ἐκεῖ πέρα, λιγερές,
ἀγνὲς ὅλες κ' αἰθέριες.
Τὴν ὁμορφάδα σου ἔχουνε στὸ βλέμμα τους,
κ' εἶνε ὅλες ἀδελφές, εἴτε ἐρωμένες.

Καὶ ξέρουνε γλυκὰ νὰποκοιμίζουσι
τὸν πόνο τῆς καρδιάς, μὲ τὸ ἀπαλὸ
τραγοῦδι τῶν φιλιῶν τους τῶν ἀθόρυβων,
εἴτε μὲ τῶν ματιῶν τους τῆ μουντῆ
κι' αἰνιγματώδικη γαλήνη.

Κ' εἶνε ἡ ψυχὴ τους μενεξέδες ποὺ ἀνοιξαν
στὸ βραδυνὸ σουρούπωμα κι' ἀποζητοῦν
παντοτεινὸ ἕνα γαληνὸ ἀνθογυάλι.
Κ' ἡ ὠχρὲς ἀχτίδες τοῦ θλιμμένου φεγγαριοῦ
μαζεύτηκαν, θαρρεῖς, στὰ ἀπλά τους χέρια.

Ἄχ! εἶνε τόσο αἰθέριες ὅλες τους καὶ λιγερές...
ὅπου ἡ βουβὴ τῆς θλίψης τους γαλήνη
τὸ χλιαρὸ βραδάκι, ἡ θάλασσα ἡ ἀπάνεμη,
ὅλο εἶνε ἴδια κιόλα μοιάζουσι,
θαρρεῖς, ἐκεῖ, τὸ ἕνα μὲ τ' ἄλλο.

Ἡ πόλη ἐκεῖνη!
Σὲ ποιὰνα τάχα βρῖσκται ὄνειρώδικη ἡπειρο;
Κι' εἶνε ζωσμένη, λές, μ' ἕνα ποτάμι ἀπέραστο;
Μὴν εἶνε κάποια χώρα ψεύτικη
ἢ κάποια ἰδανικὴ τοῦ πόνου χίμαιρα
ποὺ ὑπάρχει μὰ ποὺ δὲν εὐρέθηκε
ποτέσ καὶ πονθενά;

Δὲ ξαίρω.

Μόνον ξαίρω πὼς βρεθίκαμε
μονάχοι, Ἐσὺ κ' ἔγω κ' ἡ Θάλασσα

καὶ τὸ Βραδάκι αὐτὸ ποὺ μέσα μου
χτυπάει τὶς χορδὲς θλιμμένης ἔμπνευσης.

Μακρὰ,
πολὺ μακρὰ ἀπὸ μιὰ πόλη ποὺ ἀγνοφαίνεται
μέσ' στὸ γαλάζιον ἴσκιο,
ἔμειναμε μονάχοι, ἐξόριστοι,
κ' ἡ καταδίκη μας αἰώνια.

(«Ὁδὸς τῆς Δίμνης»)

ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΑΥΤΟ

- 1.—Πορτραίτο τοῦ Ποιητῆ Ἀχμέτ Χασίμ
- 2.—Πρόλογος τοῦ μεταφραστή

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

- 1.—Τὸ ποτήρι
- 2.—Θύμηση
- 3.—Μισὸς Δρόμος
- 4.—Κλίμακα
- 5.—Θάλασσα
- 6.—Δελέκια στὸ σεληνόφως
- 7.—Οἱ Κύκνοι
- 8.—Λευκοπούλια στὸ σκοτάδι
- 9.—Γαρούφαλο
- 10.—Βραδυνὴ ἐπιθυμία
- 11.—Στίχοι στὸ φεγγάρι πὸν δίνει
- 12.—Ἀηδόνι
- 13.—Ἀνατολὴ φεγγαριοῦ
- 14.—Ἀδὴ
- 15.—Ἡ πόλη ἐκεῖνη

 SISMANOOGILIO
MEGARO

Τὴν ἔκδοση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ
ἐπιμελήθηκεν ὁ Ἀβραάμ Ν. Παπάζογλου.
Ἡ ἐκτύπωση τέλειωσε στὶς 3 τοῦ
Ἐκτωβρίου 1932, στὸ Τυπογραφεῖο Μ. Κολλητίδου.

Matbaa:
M. Kolididu

 SISMANOGLIO
MEGARÒ

TIMH : Γρ. 25
4ρ. 15